140208 ـ ناماز ئادا قىلىش چەكلەنگەن ئورۇنلار توغرىسىدا

سۇئال

مۇمكىن بولسا ناماز ئادا قىلىش دۇرۇس بولمايدىغان يەتتە ئورۇندىن خەۋەر بېرىشىڭلارنى سورايمەن؟.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بەلكىم سىز ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستىكى: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام يەتتە تۈرلۈك ئورۇندا ناماز ئادا قىلىشتىن چەكلىدى: تەرەتخانا، قۇشخانا، قەبرىستانلىق، يولنىڭ ئۈتتۇرى، يۇيۇنىدىغان جاي، تۆگە قوتىنى ۋە بەيتىللاھنىڭ ئۆگزىسى» [تىرمىزى رىۋايىتى 346-ھەدىس. ئىبنى ماجە رىۋايىتى 746-ھەدىس] دېگەن ھەدىسنى مەقسەت قىلغان بولىشىڭىز مۇمكىن، لېكىن بۇ ھەدىس زەئىپ، تىرمىزى بۇ ھەدىستىن كېيىنلا ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىسنىڭ ئىسنادى كۆچلۈك ئەمەس دېگەن.

شۇنىڭدەك، ئەبۇ ھاتىم رازىمۇ زەئىپ دېگەن، شۇنىڭدەك "ئەلئىلەل" 1-تۇم 148-بەتتىمۇ زەئىپ دېگەن. ئىبنى جەۋزى "ئىلەل ئەلمۇتەناھىي" 1-تۇم 399-بەتتە، بۇسەيرى "مىسباھۇز زۇجاجە" 1-تۇم 95-بەتتە، ھاپىز ئىبنى ھەجەر "ئەتتەلخىس" 1-تۇم 531-532-بەتتە، شەيخ ئەلبانى "ئەلئىرۋاھ" 1-تۇم 318-بەتتە زەئىپ دېگەن.

شۇنىڭغا ئاساسەن، بۇ زەئىپ ھەدىسنى بۇ ئورۇنلاردا ناماز ئادا قىلىشتىن چەكلەنگەنلىكىگە دەلىل قىلىش توغرا بولمايدۇ، لېكىن بۇ ئورۇنلارنىڭ بەزىسىدە ناماز ئادا قىلىش باشقا سەھىھ ھەدىسلەر بىلەن ئىسپاتلانغان. ئەبى سەئىد ئەلخۇدەرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «زېمىننىڭ ھەممىسى ناماز ئادا قىلىدىغان جاي بولۇپ پەقەت قەبرىستانلىق ۋە يۇيۇنىدىغان جايدا ناماز ئادا قىلىنمايدۇ». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 492-ھەدىس. تىرمىزى رىۋايىتى317-ھەدىس. ئىبنى ماجە رىۋايىتى 745-ھەدىس].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ھەدىسنىڭ ئىسنادى ياخشىدۇر". ["ئىقتىدا سىراتۇل مۇستەقىم" 332-بەت. شەيخ ئەلبانى سەھىھ دەپ "ئىرۋائۇل غەلىيل" 1-تۇم 320-بەتتە كەلتۈرگەن].

بۇ ئورۇنلارنىڭ بەزىسى توغرىسىدا تەپسىلى بايان قىلىش كېرەك بولىدۇ:

1-تەرەتخانا. بۇ ئەخلەت، نىجاسەتلەر تاشلىنىدىغان ئورۇن بولۇپ، نىجاسەت بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ ئورۇندا نامار ئادا قىلىش چەكلىنىدۇ.

ئاندىن بۇ پاسكىنا جاينى پاكىزە دېگەن تەقدىردىمۇ مۇسۇلمانىنىڭ بۇنداق ئورۇن بىلەن ئاللاھنىڭ ئالدىدا تۇرۇشى لايىق بولمايدۇ.

2-قۇشخانا. بۇ مال بوغۇزلىنىدىغان جاي بولۇپ، بۇ يەردە قان ۋە باشقا نىجاسەتلەر بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ جاي نىجىس بولىدۇ. ئەگەر مال بوغۇزلانغان ئورۇن تازىلانغان پاكىزە بولسا ئۇ يەردە نامار ئادا قىلسا بولىدۇ.

3-قەبرستانلىق. مېيىتلەر دەپنە قىلىنىدىغان ئورۇن بولۇپ، قەبرىگە چوقۇنغۇچىلارغا ئوخشاپ قالماسلىق ياكى ئاخىرىدا قەبرىگە چوقۇنۇشقا ئېلىپ بارماسلىقى ئۈچۈن بۇ ئورۇندا نامار ئادا قىلىش چەكلىنىدۇ.

بۇ جايدا جىنازا نامىزى ئادا قىلسا بولىدۇ، چۈنكى جىنازا نامىزى قەبرستانلىقتا دۇرۇس بولىدۇ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مەسچىتنى تازلايدىغان ئايال كىچىدە ۋاپات بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ نامىزىنى قەبرستانلىقتا ئادا قىلغانلىقى ئىسپاتلانغان. [بۇخارى رىۋايىتى460-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى956-ھەدىس].

قەبرستانلىقتا نامار ئادا قىلىشتىن چەكلەنگەنلىك بىلەن بىرگە ئۇ يەردە نامار ئادا قىلىدىغان مەسچىت بىنا قىلىشتىن چەكلىگەن. مۇتەۋاتىر ھەدىسلەردە: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قەبرستانلىقنى نامار ئادا قىلىدىغان مەسچىت قىلغانلارغا لەنەت قىلغان ۋە مەسچىت بىنا قىلىشتىن چەكلىگەن.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "پەيغەمبەرلەر ۋە ياخشى-سالىھ كىشىلەر ۋە پادىشاھلار ۋە ئۇلارنىڭ غەيرىنىڭ قەبرىلىرىگە بىنا قىلغان مەسچىتلەرنى ئۆرۈۋېتىش ياكى ئۇنىڭدىن باشقا ۋاستىلەر بىلەن يوق قىلىۋېتىش زۆرۈر بولىدۇ. بۇنىڭدا مەن بىلەن ئالىملارنىڭ ئارىسىدا ھېچ ئىختىلاپ يوق. ئۇ يەردە نامار ئادا قىلىش مەكرۇھ بولىدۇ. بۇ ئورۇنلاردا نامار ئادا قىلىش چەكلەنگەنلىكى، ئۇنداق قىلغانلارغا لەنەت قىلىنغانلىقى ۋە باشقا ھەدىسلەر بايان قىلىنغانلىقى ئۈچۈن بىزنىڭ مەزھەپىنىڭ كۆرۈنۈشىدە ئۇ يەردە نامار ئادا قىلىشنى توغرا ئەمەس دەپ قارايمىز". ["ئىقتىدا سىراتۇل مۇستەقىم" 330-بەت].

4-يولنىڭ ئوتتۇرىدا نامار ئادا قىلىش چەكلەنگەن.

چۈنكى ئۇ ئىنسانلارنىڭ ماڭىدىغان جايى بولۇپ، ئۇنى توسۇۋېلىش توغرا بولمايدۇ، ئەمما ئادەم ماڭمايدىغان تاشلاندۇق يول ياكى يولنىڭ بىر تەرىپىدە ئادا قىلسا بولىدۇ.

يولنىڭ ئوتتۇرىدا نامار ئادا قىلىشتىن چەكلەشنىڭ سەۋەبى: بۇ كىشىلەرنى يولنى تارلاشتۇرۇپ قويىدۇ، ئۇلارنى مېڭىشتىن

توسۇپ قويىدۇ، ئۆزىنى مەشغۇل قىلىپ، نامازنىڭ كامىل بولۇشىنى چەكلەپ قويىدۇ.

يولنىڭ قاپ ئوتتۇرىسىدا نامان ئادا قىلىش مەكرۇھ بولۇپ، بەزى ۋاقىتتا ئۇ كىشىنىڭ سەۋەبىدىن كىشىلەر ماڭالماي قىلىپ بىرەر ھادىسە چىقىپ قىلىش ئېھتىماللىقى بولسا ئۇ ۋاقىتتا ھارام بولىدۇ.

بۇنىڭدىن: ھاجەت بولۇپ قىلىش، جۈمە نامىزى، ئىككى ھېيت نامىزى قاتارلىق نامازلارنى ئادا قىلىدىغانغا مەسچىت تولۇپ كەتكەن بولسا يولدا ئوقۇسا بولىدۇ، مۇسۇلمانلار شۇ بويۇنچە ئەمەل قىلىپ كېلىۋاتىدۇ.

5- يۇيۇنىدىغان ئورۇن. ئىلگىرى ئەبۇ سەئىد ئەلخۇدەرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، ھەقىقەتەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن يۇيۇنىدىغان جايدا نامان ئادا قىلىشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدا ھەدىس بايان قىلىنغان. بۇ ئۇ جايدا نامان ئادا قىلىشنىڭ باتىل ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ.

بۇ جايدا نامان ئادا قىلىشتىن چەكلەشنىڭ ئىللىتى: ئۇ شەيتان ئورۇنلىشىدىغان ۋە ئەۋرەت ئېچىلىدىغان جايدۇر.

ھەدىسنىڭ كۆرۈنۈشى مۇنچا دائىرىسىگە كىرىدىغان ھەممە جاينى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، مەيلى يۇيۇنىدىغان جاي بولسۇن ياكى كىرخانا بولسۇن ئوخشاش.

يۇيۇنىدىغان مۇنچىدا نامان ئادا قىلىشتىن چەكلەنگەن ئىكەن، ئەلۋەتتە ھاجەتخاندا نامان ئادا قىلىشمۇ چەكلىنىدۇ. ھەقىقەتەن ھاجەتخاندا نامان ئادا قىلىش توغرىسىدا چەكلىمە كەلمىگەن بولسىمۇ لېكىن ھەر قانداق ئەقىللىق كىشى
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنچىدا نامان ئادا قىلىشتىن چەكلىگەنلىكىنى ئاڭلايدىكەن، بۇنىڭ بىلەن ھاجەتخاندا نامان ئوقۇشنىڭ ئەلۋەتتە توغرا بولمايدىغانلىقىنى بىلىدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ھاجەتخاندا نامان ئادا قىلىشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدا خاس دەلىل كەلمىگەن، چۈنكى بۇ ئىش مۇسۇلمانلارنىڭ نەزىرىدە دەلىلگە ئېھتىياجلىق بولۇشتىن بەك ئېنىقتۇر". ["پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 25-توم 2430-بەت].

6- تۆگە قوتىنى. بۇمۇ ھەزەر قىلىنىدىغان نەرسىلەر ئورۇنلىشىدىغان جاي، شۇنىڭدەك تۆگىنىڭ نىجاسەتلىرى جۇغلىشىدىغان ئورۇندۇر. بۇ يەردە نامان ئادا قىلىشتىن چەكلەشنىڭ سەۋەبى: تۆگە قوتىنى دېگەن شەيتان ئورۇنلىشىدىغان جاي بولۇپ، ئەگەر نامان ئادا قىلىۋاتقاندا قوتاندا تۆگە بولسا ئۇ نامان ئادا قىلغۇچىغا تەشۋىش بولىدۇ، ئۇنى مۇكەممەل خۇشۇ بىلەن نامان ئادا قىلىشتىن چەكلەيدۇ شۇنداقلا ئۇ كىشىگە ئەزىيەت يېتىپ قىلىشتىن ئەنسىرەش بولىدۇ.

7- بەيتۇللاھنىڭ ئۆگزىسى. ئالىملار ئۇ يەردە نامان ئادا قىلىشتىن چەكلىگەن، چۈنكى ئۇ يەردە يۈزلىنىدىغان قىبلە بولمايدۇ، ھەقىقەتەن قىبلىنىڭ بەزىسىگە يۈزلىنىش بولىدۇ، چۈنكى قىبلىنىڭ بەزىسى ئۇ كىشىنىڭ كەينىدە بولىدۇ.

بەزى ئالىملار كەبىنىڭ ئۈستىدە ناماز ئادا قىلىشنى دۇرۇس بولىدۇ دېدى، چۈنكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مەككە پەتىھ بولغان يىلى كەبىنىڭ ئېچىگە كىرىپ ناماز ئوقۇغان كەبىنىڭ ئۈستىدە ناماز ئادا قىلىشمۇ كەبىنىڭ ئىچىدە ناماز ئادا قىلغانغا ئوخشاشتۇر. ئەمەلىيەتتە بۇگۈنكى كۈندە كەبىنىڭ ئۆگزىسىدە ناماز ئادا قىلىش ئىمكانىيىتى بولمايدۇ.

ناماز ئادا قىلىش چەكلەنگەن ئورۇنلاردىن:

8- ھەقسىز ئېگەللىۋىلىنغان زېمىن.

كىمكى باشقىلارنىڭ زېمىنىنى ھەقسىز ئىگەللىۋالىدىكەن ئالىملارنىڭ بىرلىكى بىلەن بۇ زېمىندا ناماز ئادا قىلىش ھارام بولىدۇ.

ئىمام نەۋەۋي "ئەل مەجمۇ" 3-توم 169-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "ئالىملارنىڭ بىرلىكى بىلەن ھەقسىز ئېگەللىۋىلىنغان زېمىندا ناماز ئادا قىلىش ھارام بولىدۇ. بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇمات ھاسىل قىلىش ئۈچۈن 105529- نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن. ["شەرھىل مۇمتىئ" 2-توم 237-260-بەت، ئىبنى ئۇسەيمىننىڭ "شەرھى بۇلۇغۇل مارام" 1-توم 518-522-بەت، "ھاشىيەتى ئىبنى قاسىم" 1-توم 537-547-بەت].

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.